

Rapporten All-Archeo bv 3268

Nota
Berlaar – Markt en Pastorijstraat

Natasja Reyns

Bornem
2025

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

Identificatie van de archeologienota waarvan akte genomen is, die het uitgestelde vooronderzoek als maatregel bevatte: 24689

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2025/12.807/183

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.1	Archeologische voorkennis	8
2.2	Onderzoeksopdracht	8
2.2.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	8
2.2.2	Beschrijving geplande werken	9
2.2.3	Werkwijze en strategie	13
2.3	Assessmentrapport	17
2.3.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment	17
2.3.2	Assessment van de vondsten	17
2.3.3	Assessment van stalen	17
2.3.4	Conservatie assessment	17
2.3.5	Assessment van de landschappelijke ligging	17
2.3.6	Assessment van sporen	21
2.3.7	Assessment van het onderzochte gebied	25
2.3.8	Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek	26
3	Samenvatting	28
4	Bibliografie	29
4.1	Publicaties	29
4.2	Websites	29
5	Bijlagen	30
5.1	Archeologische periodes	30
5.2	Plannenlijst	30
5.3	Fotolijst	30
5.4	Tekeningenlijst	31
5.5	Dagrapporten	31
5.6	Sporenlijst	32

1 Inleiding

De nota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.² Het onderzoek volgt op een archeologienota waaruit de noodzaak van bijkomend archeologisch vooronderzoek bleek.³

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ <https://geo.onroerenderfgoed.be>

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

³ Reyns/Ferket 2022

2 Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2025F5

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Betrokken actoren en specialisten met vermelding van hun rol of functie: Natasja Reyns (veldwerkleider), Jef Kennis (assistent-archeoloog)

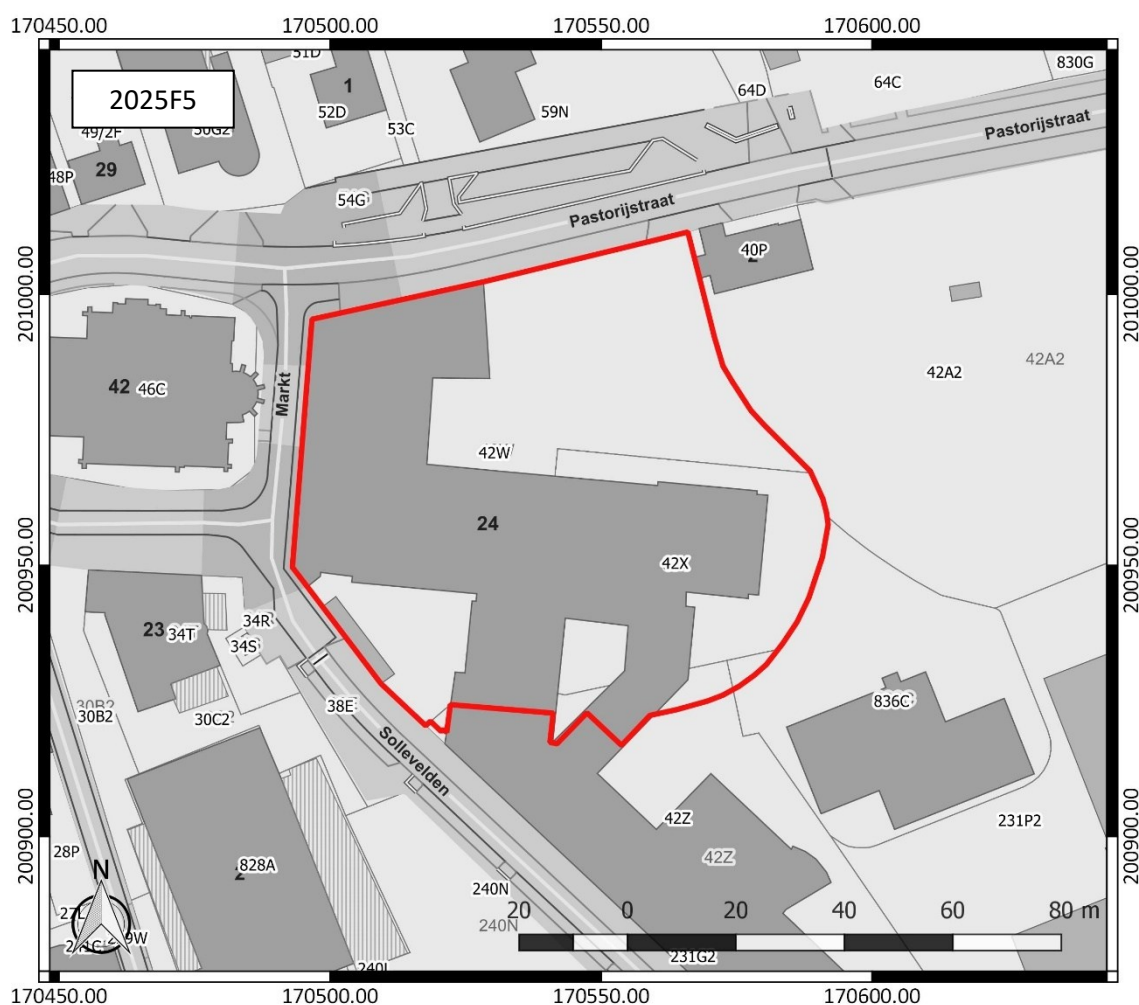
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Antwerpen, Berlaar, Markt, Pastorijstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 170493.06, 200916.71
- 170602.52, 201011.51

Kadastrale percelen: Berlaar, Afdeling 1, sectie B, nummer 42W, 42X, 42Z en 836C

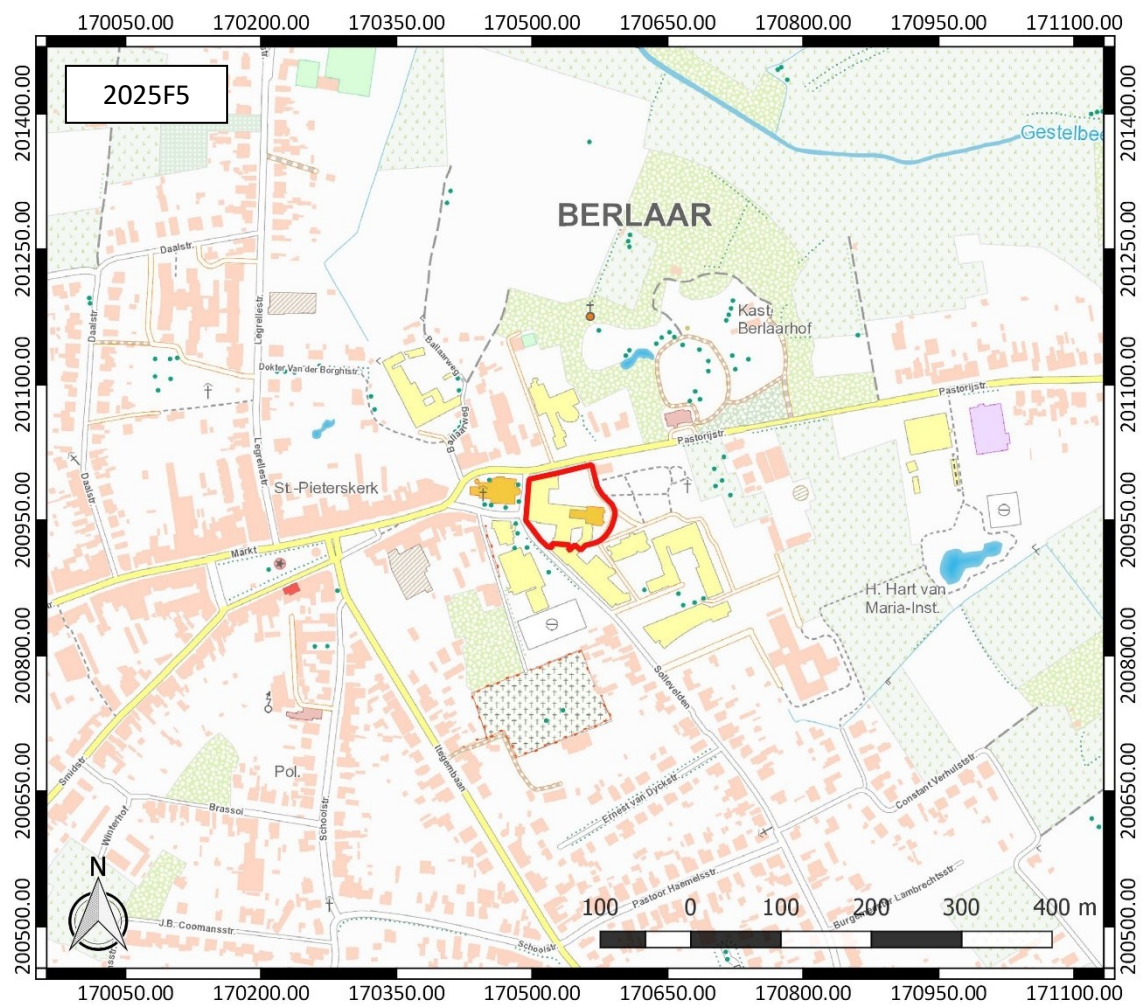
Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 6747 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.dov.vlaanderen.be)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 20/06/2025-30/06/2025

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: proefsleuvenonderzoek, nieuwste tijd

Verstoorde zones: er bevonden zich gebouwen ter hoogte van het onderzoeksgebied voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek. Een deel van die bebouwing was onderkelderd. Ter hoogte van deze kelders blijkt het bodemarchief ernstig verstoord.

Figuur 3: Zicht op één van de kelders

Figuur 4: Zicht op één van de kelders

2.1 Archeologische voorkennis

Bureauonderzoek (projectcode 2022E15) toonde aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Gezien de ligging van het terrein in de historische kern van Berlaar waren voornamelijk sporen uit de volle middeleeuwen tot de nieuwe tijd te verwachten op het terrein. Op basis van de landschappelijke ligging zijn oudere resten echter evenmin uit te sluiten. Wel werd het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite slechts laag ingeschat omwille van de vrij grote afstand tot waterlopen, de aanwezige bebouwing en verharding op het terrein en het ontbreken van gekende vondsten van steentijd artefacten in de omgeving. Bodemingrepen die in de nieuwste tijd plaatsgevonden hebben op het terrein, hebben mogelijk wel al een negatieve impact gehad op de bovenzijde van het bodemarchief. De geplande werken op het terrein betekenen een bijkomende bedreiging voor het bodemarchief. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein en de impact van de geplande werken was daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.⁴ Om de aanwezigheid van relevante archeologische sporen te onderzoeken, was met name de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek aangewezen.

2.2 Onderzoeksopdracht

Doel van het proefsleuvenonderzoek is nagaan of er zich archeologische resten bevinden binnen het onderzoeksgebied, om de afweging te kunnen maken wat de versturende impact is van de geplande bodemingreep.

2.2.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Onderzoeksvragen zijn de volgende:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Zijn er sporen aanwezig die inzicht kunnen verschaffen in het ontstaan en de ontwikkeling van de dorpskern van Berlaar en zijn periferie?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Randvoorwaarden: in het noordwesten van het terrein blijft een blok van de bestaande bebouwing nog ongeveer 2 jaar behouden, tot de eerste fase van de nieuwe werken afgerond is. Pas daarna wordt deze bebouwing gesloopt.

⁴ Reyns/Ferket 2022, 25

Figuur 5: Zicht op de nog bestaande bebouwing op het terrein

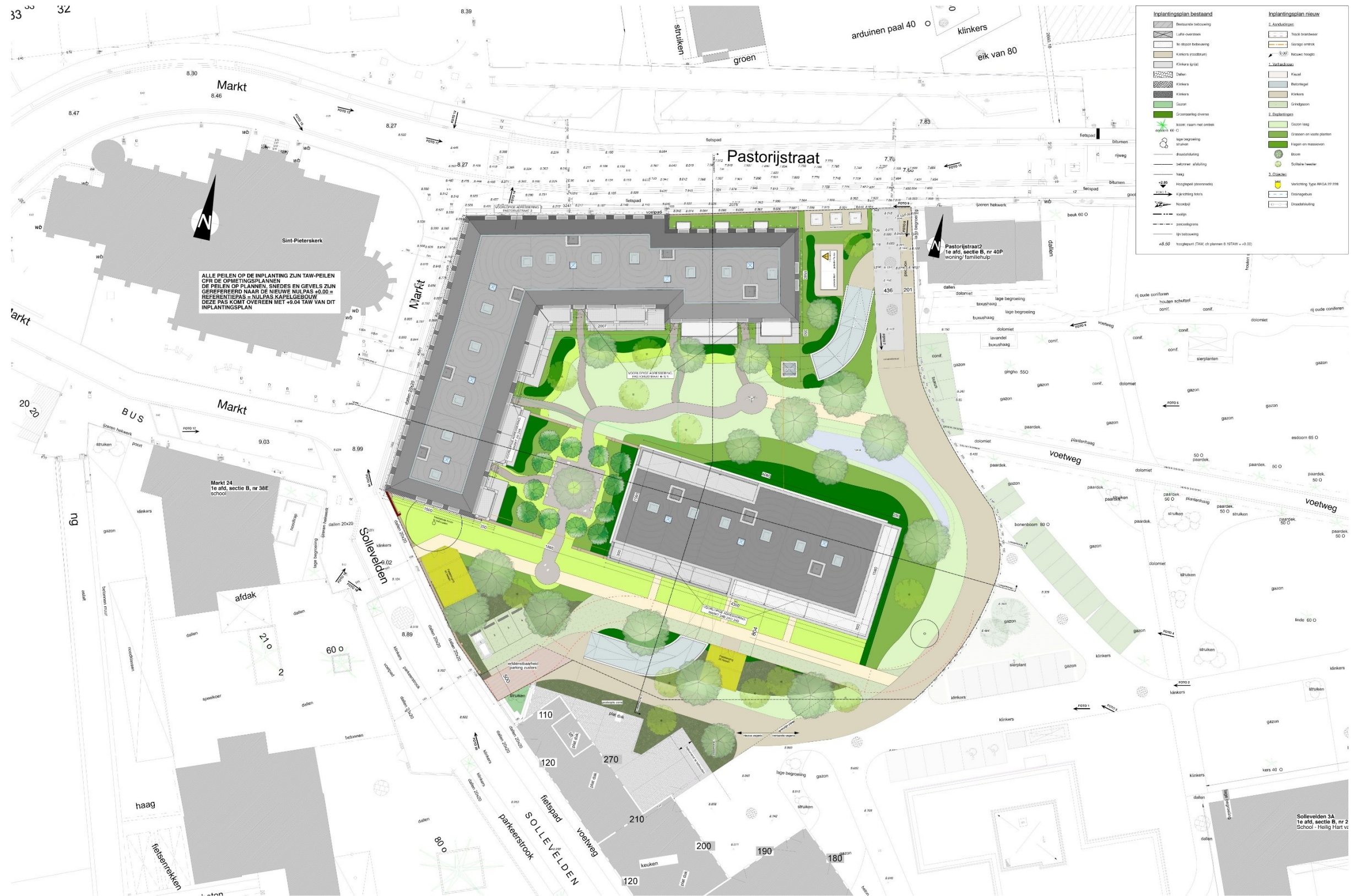
2.2.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zullen twee bouwblokken gerealiseerd worden. Daarvoor wordt de bestaande bebouwing gesloopt. De nieuwe bouwblokken worden voorzien van een gemeenschappelijke ondergrondse kelderverdieping, die een groot deel van het onderzoeksgebied beslaat. De kelderverdieping kent een verstoringsdiepte van ca. 4,67 m onder de nulpas. De nulpas bevindt zich op 9,04 m TAW.

Buiten de zones die onderkelderd worden, zullen bodemingrepen plaatsvinden in het kader van omgevingsaanleg. Dit omvat voornamelijk de aanleg van verhardingen, weginfrastructuur, parkeerplaatsen, fietsenbergingen, een wadi en groenaanleg. In het kader van de omgevingsaanleg zullen bodemingrepen plaatsvinden met een verstoringsdiepte tot 50 à 80 cm onder het maaiveld.

De aanleg van nutsvoorzieningen zal plaatselijk een grotere verstoringsdiepte betekenen. Rondom de ondergrondse kelderverdieping worden septische putten en regenwaterputten aangelegd. Die betekenen een verstoring tot op een diepte van ca. 3,20 m. De regenwaterputten lopen over in de wadi. Langs de Pastorijstraat wordt ook nog een sorteerstraat ingericht. Daarachter komt een hoogspanningscabine.⁵

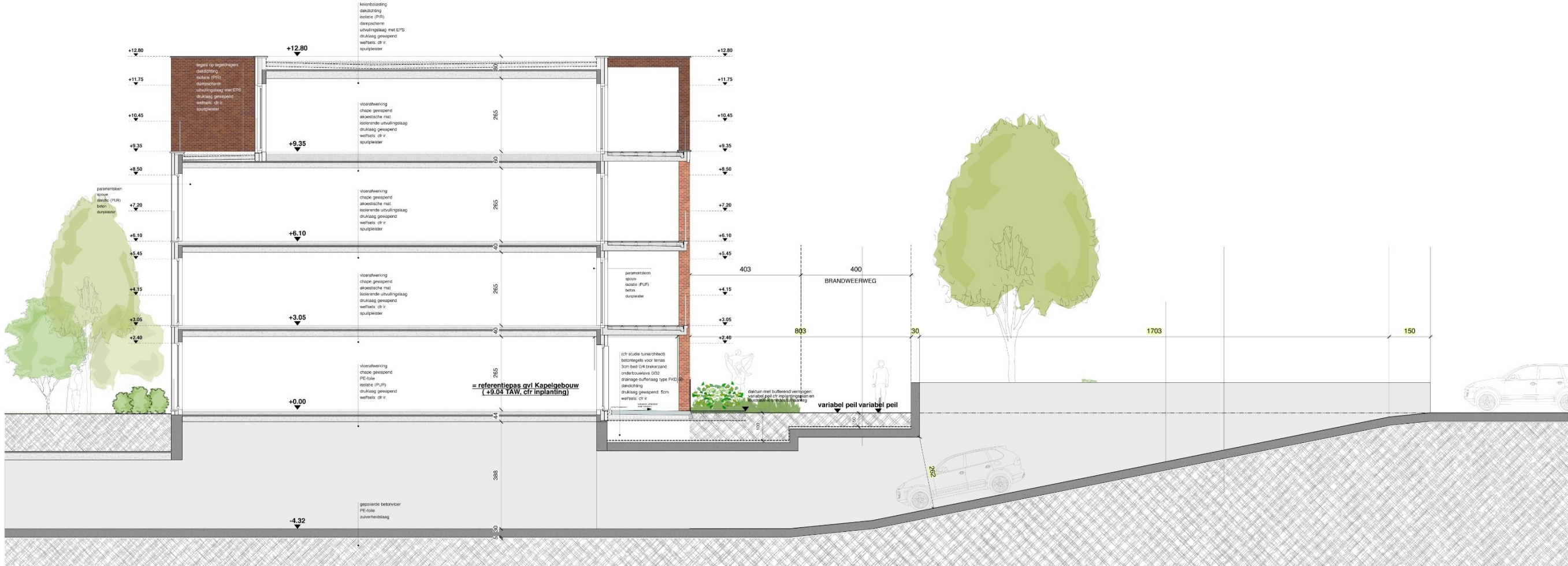
⁵ Reyns/Ferket 2022, 7

Figuur 6: Plan van de inplanting en omgevingsaanleg

Figuur 7: Kelderplan

Figuur 8: Snedes

2.2.3 Werkwijze en strategie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Het is de meest geschikte onderzoeksmethode om het nodige inzicht te bieden in de aard, de omvang, de bewaringstoestand en het potentieel van het aanwezige bodemarchief. De proefsleuven lagen zo veel mogelijk parallel aan elkaar, hadden een breedte van 2 m en werden machinaal aangelegd.

Er werden acht werkputten (vijf proefsleuven en drie kijkvensters) aangelegd. In het westen van het terrein was nog bebouwing aanwezig, die nog ongeveer 2 jaar zal blijven staan, tot de eerste fase van de nieuwbouw gerealiseerd is. Deze bebouwing is voorzien van een verluchte ruimte, die een verstoringdiepte tot ca. 1,20 m onder het peil van het gelijkvloers heeft veroorzaakt.

In het noordoosten was een werfweg aanwezig, evenals een hoop grond. Omwille daarvan werd werkput 6 gedraaid en aangelegd met een noord-zuid oriëntatie, in plaats van een oostnoordoost-westzuidwest oriëntatie.

In het zuidoosten was een te behouden boom aanwezig. In het zuiden en het westen waren tot slot verschillende verstoringen aanwezig die in verband staan met voormalige kelders op het terrein. Hierdoor vielen twee voorziene proefsleuven weg. In plaats daarvan werd werkput 7 aangelegd tussen de verstoring en de te behouden boom. Deze werkput had een noord-zuid oriëntatie.

Het archeologisch niveau bevond zich op een diepte tussen 7 en 88 cm onder het maaiveld of op een hoogte tussen 7,46 en 7,98 m TAW. Dit verschil in hoogte is te wijten aan het feit dat het terrein licht afhelt naar het oosten toe en dat het in het verleden afgetopt lijkt. In totaal werden er 15 sporen geregistreerd.

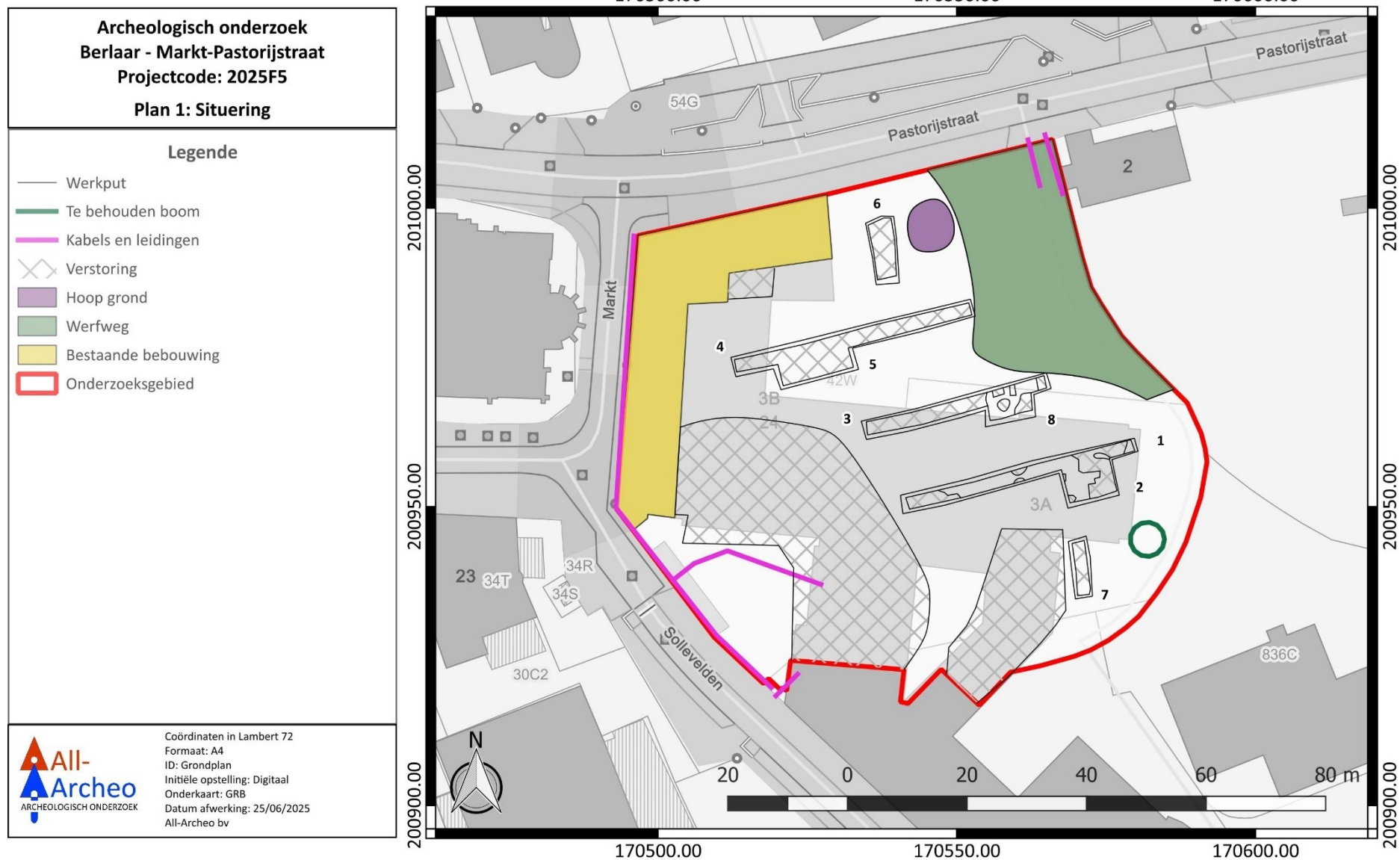
De diepte van het bovenste niveau waarop sporen of vondstenconcentraties aanwezig zijn, werd door de veldwerkleider bepaald op basis van de vraagstelling en onderzoeksdoelen uit het programma van maatregelen. De inplanting van kijkvensters werd bepaald tijdens het veldwerk, bijvoorbeeld in functie van nader onderzoek van aangetroffen archeologische sporen.

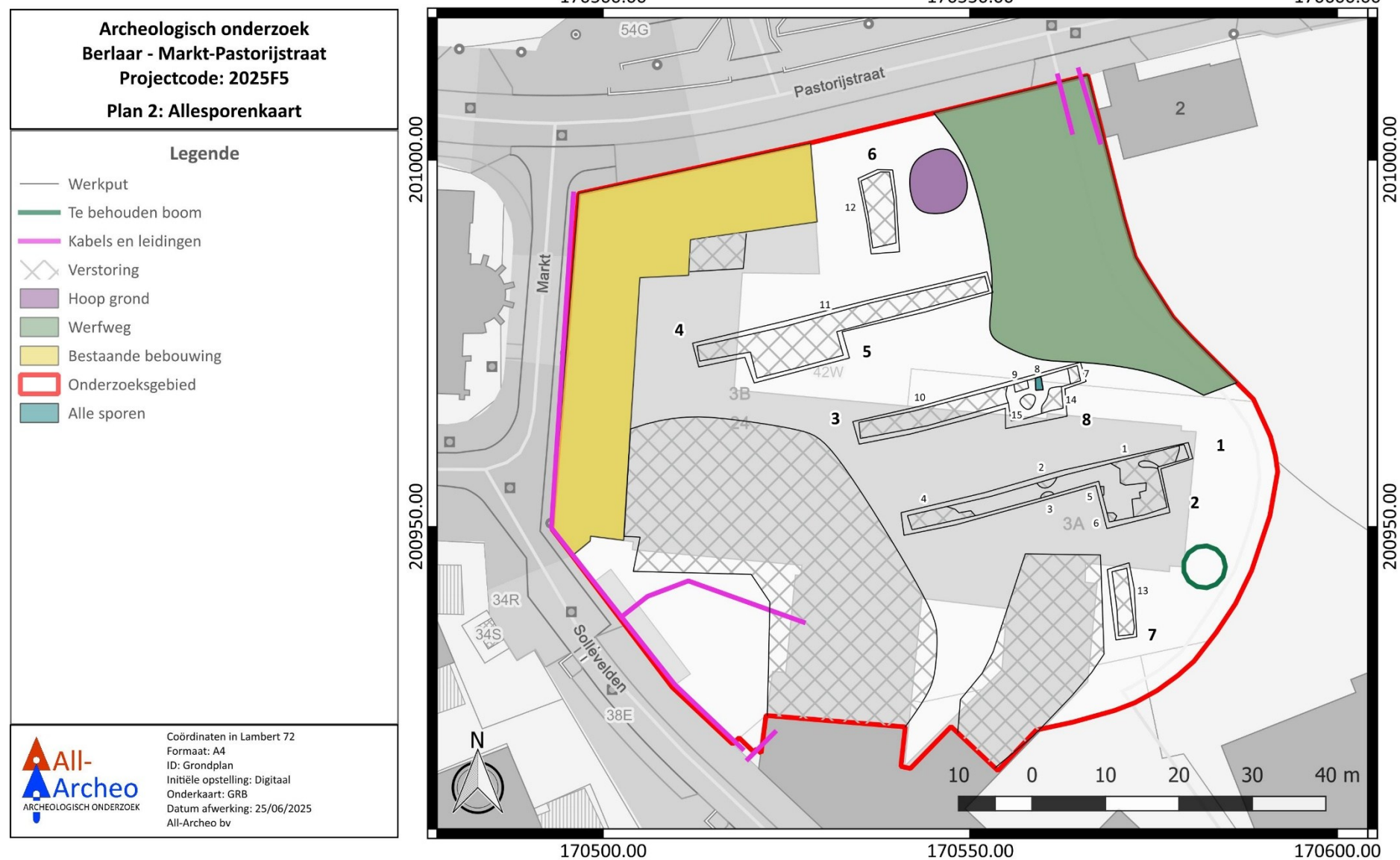
Figuur 9: Zicht op de werfweg

Figuur 10: Rechts de te behouden boom

Figuur 11: Situering proefsleuvenonderzoek, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3 Assessmentrapport

2.3.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden geen vondsten ingezameld tijdens het onderzoek. Het conservatie assessment is daarom niet van toepassing. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen.

Door middel van proefsleuven en kijkvensters werd een oppervlakte opengelegd van 409 m². Dit is 6,1 % van de te onderzoeken zone. Het tekort aan oppervlakte kan doorgeschoven worden naar een volgende fase, maar in de verdere bespreking van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek zullen we aantonen dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van een bijkomende fase in het proefsleuvenonderzoek te gering is, omwille van de vele verstoringen op het terrein.

2.3.2 Assessment van de vondsten

Er werden geen vondsten ingezameld tijdens het onderzoek. Het assessment van de vondsten is daardoor niet aan de orde.

2.3.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

2.3.4 Conservatie assessment

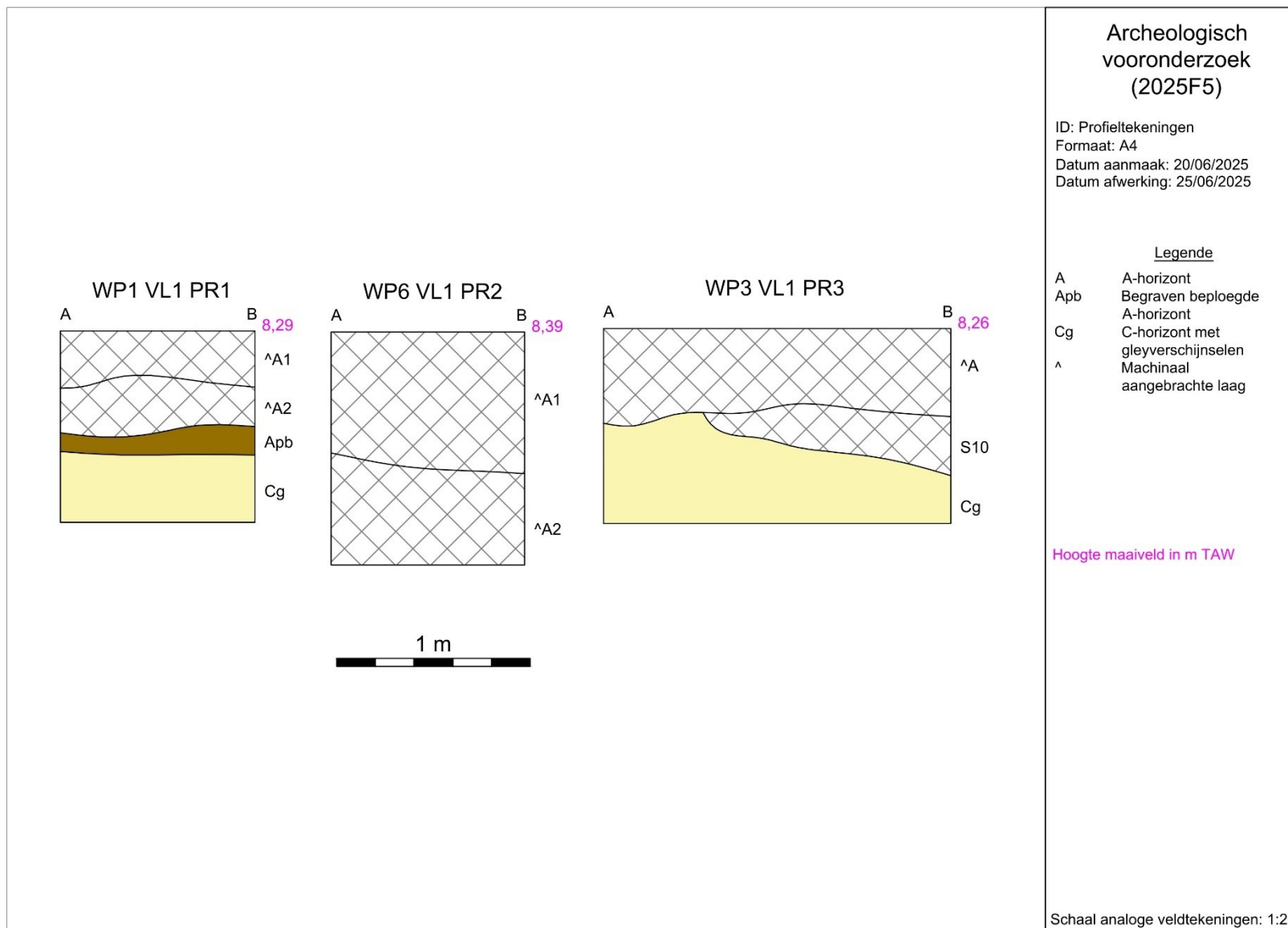
Er werden geen vondsten ingezameld tijdens het onderzoek. Een conservatie assessment is daardoor niet aan de orde.

2.3.5 Assessment van de landschappelijke ligging

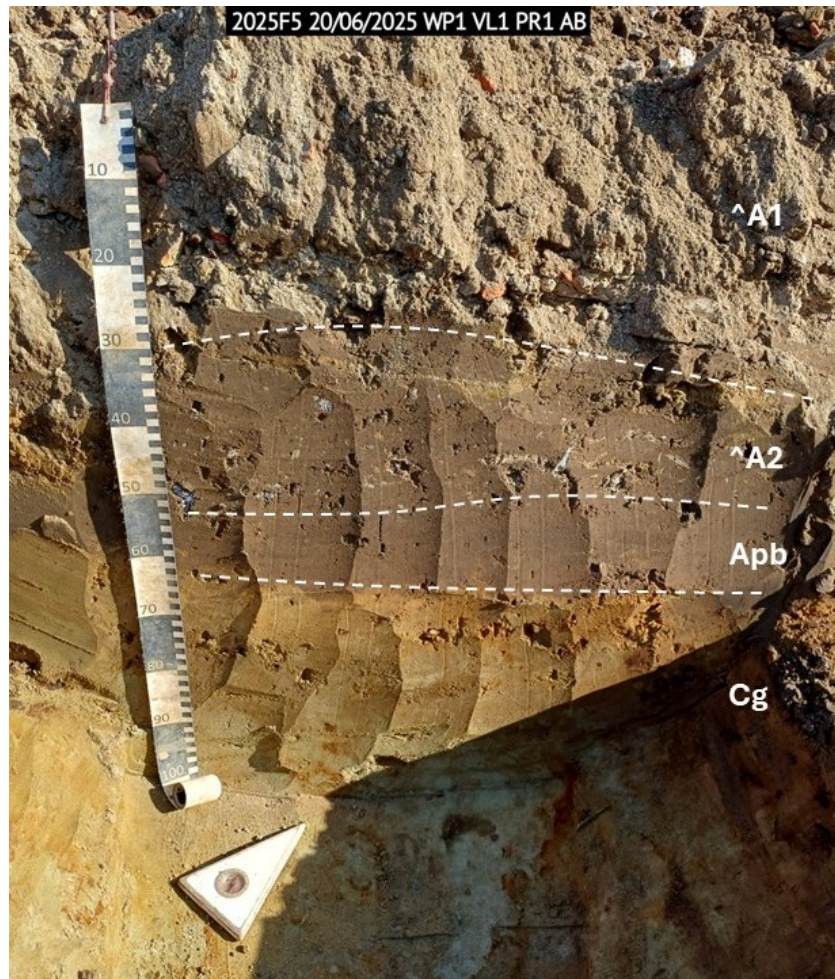
De site kent geen complexe verticale stratigrafie (Figuur 13). Er werden drie bodemprofielen geregistreerd, die min of meer een gelijke bodemopbouw vertonen, met slechts enkele verschillen.

We hebben op het terrein te maken met een A-C bodemopbouw. Plaatselijk waren nog de restanten van een begraven ploeglaag (Apb) te zien, die rechtstreeks op de C-horizont ligt, zoals ter hoogte van profiel 1. De overgang is duidelijk en recht. De C-horizont vertoont gleyverschijnselen (Cg). Op heel wat plaatsen bleek de ploeglaag en ook de C-horizont echter verstoord door machinale bodemingrepen. Dit zien we goed ter hoogte van profiel 3. Profiel 2 bleek zelfs over de volledige diepte tot waarop het bodemprofiel aangelegd werd, verstoord te zijn.

Daar waar de resten van een begraven ploeglaag te zien waren, bleek het niveau van de C-horizont erg hoog aan te vangen. Dit doet vermoeden dat de oorspronkelijke topografie op het terrein in het verleden afgetopt werd. Verder zorgt het er ook voor dat zelfs bodemingrepen met een geringe verstoringdiepte toch al een sterk negatieve impact gehad hebben op de (resterende) bovenzijde van de C-horizont.

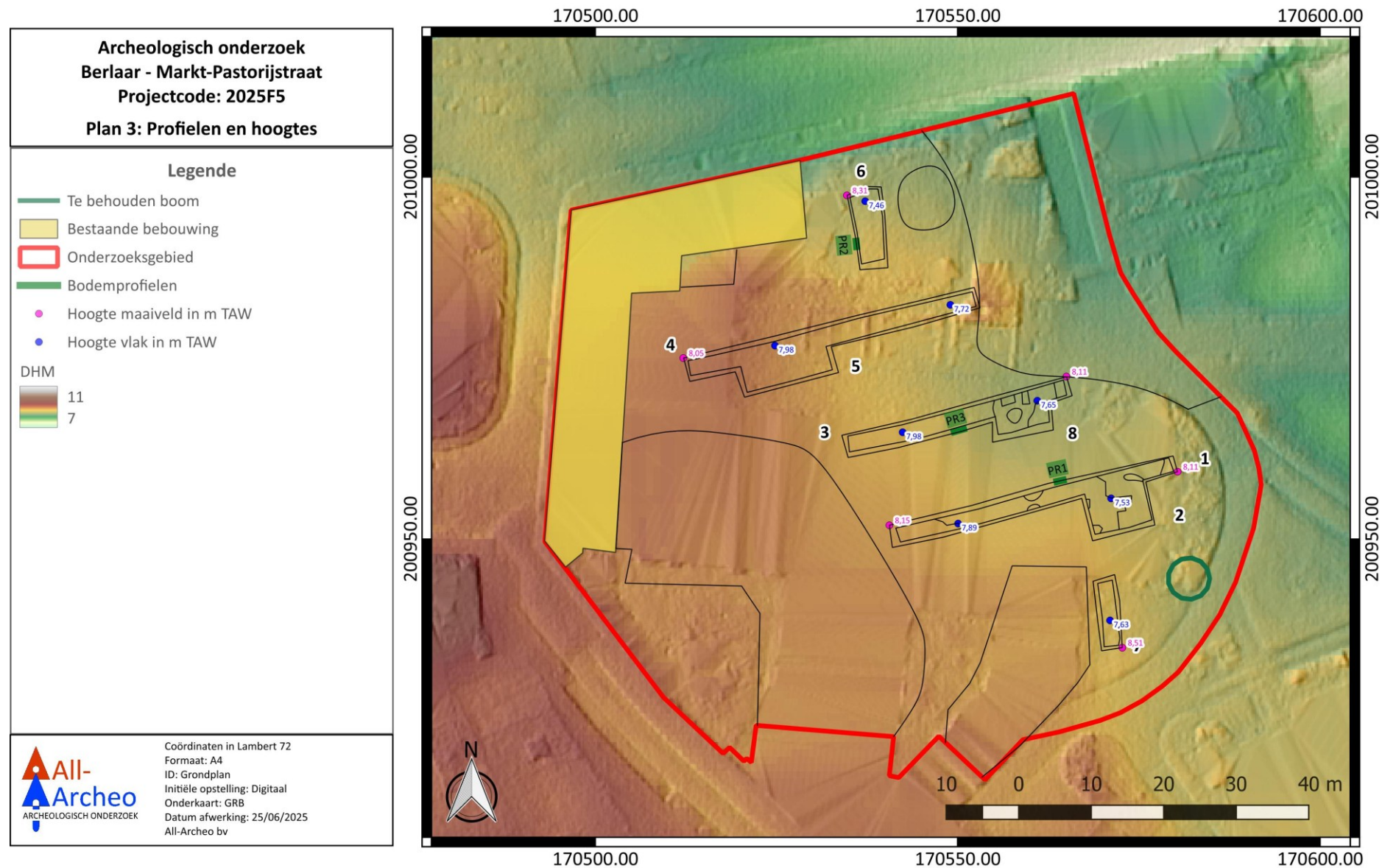
Figuur 13: Profiel- en coupetekeningen

Figuur 14: Werkput 1, profiel 1 AB

Figuur 15: Werkput 3, profiel 3 AB

Figuur 16: Profielen en hoogtes, weergegeven op het DTM Vlaanderen II 1 m (www.geopunt.be)

2.3.6 Assessment van sporen

De site kent geen complexe verticale stratigrafie. De aangetroffen sporen worden per functionele categorie besproken. In totaal werden 15 sporen geregistreerd, waarvan één kuil en 14 verstoringen. De sporen bevonden zich op een diepte tussen 7 en 88 cm onder het maaiveld. De sporen werden verspreid over het terrein aangetroffen.

2.3.6.1 Kuil

Tijdens het onderzoek troffen we één kuil aan: S8. Het is een rechthoekige kuil met een donkerbruine, niet uitgeloopte vulling. De aflijning is duidelijk en het spoor bevatte ook baksteen. Op basis van al deze elementen dateren we het spoor in de nieuwe tot de nieuwste tijd.

Figuur 17: Kuil S8

2.3.6.2 Verstoringen

Veruit de grootste groep van aangetroffen sporen bestaat uit verstoringen. Een groot deel van het bodemarchief op het terrein blijkt er door aangetast. De verstoringen bevatten baksteen, beton, cement, mortel, glas, plastic en fragmenten van kabels. Dit alles wijst voor de verstoringen op een datering in de nieuwste tijd. Er werden op het terrein drie kijkvensters aangelegd en ook daaruit blijkt dat het bodemarchief op het terrein ernstig aangetast is als gevolg van bodemingrepen uit het verleden.

De verstoringen komen niet alleen voor ter hoogte van de intussen gesloopte bebouwing op het terrein, maar ook daarbuiten. Dit doet vermoeden dat slechts een deel van de verstoringen in verband te brengen is met de sloop van de huidige bebouwing, maar dat een deel van de verstoringen mogelijk al teruggaat tot voor de oprichting van de voormalige bebouwing.

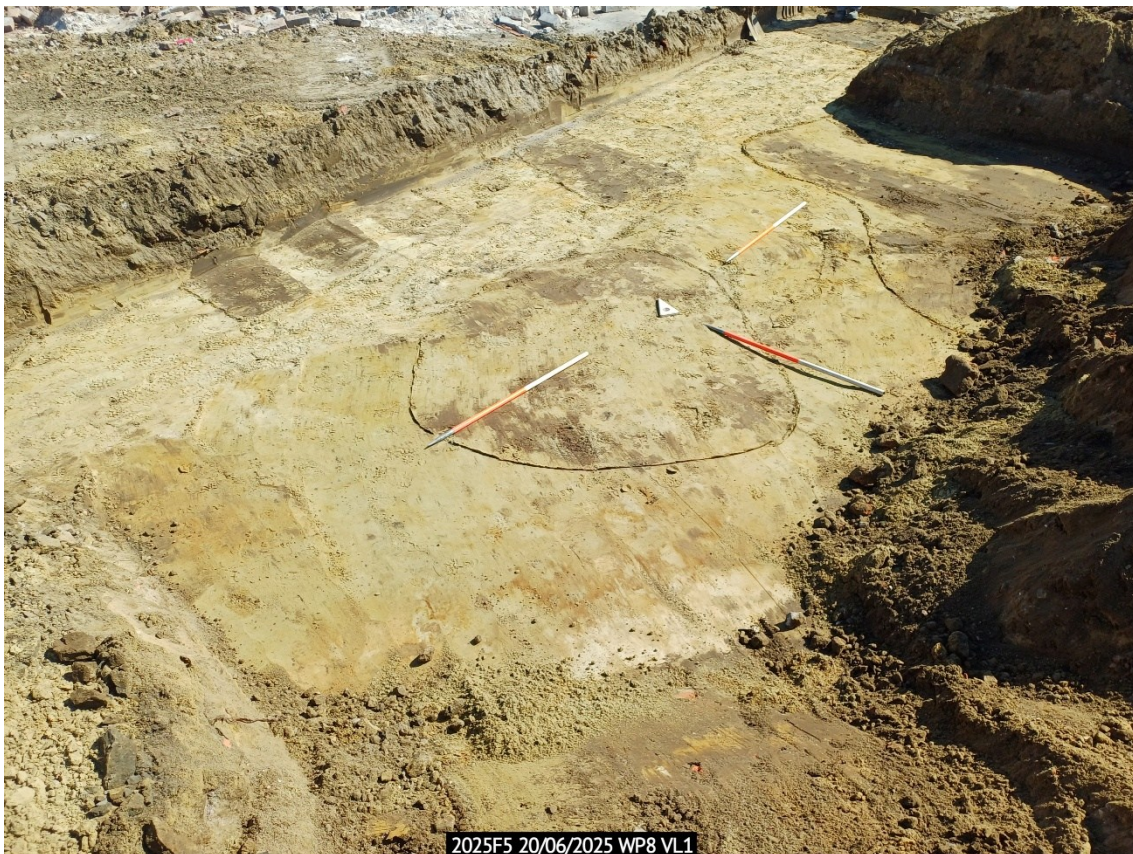
Figuur 18: S11 in kijkvenster WP5

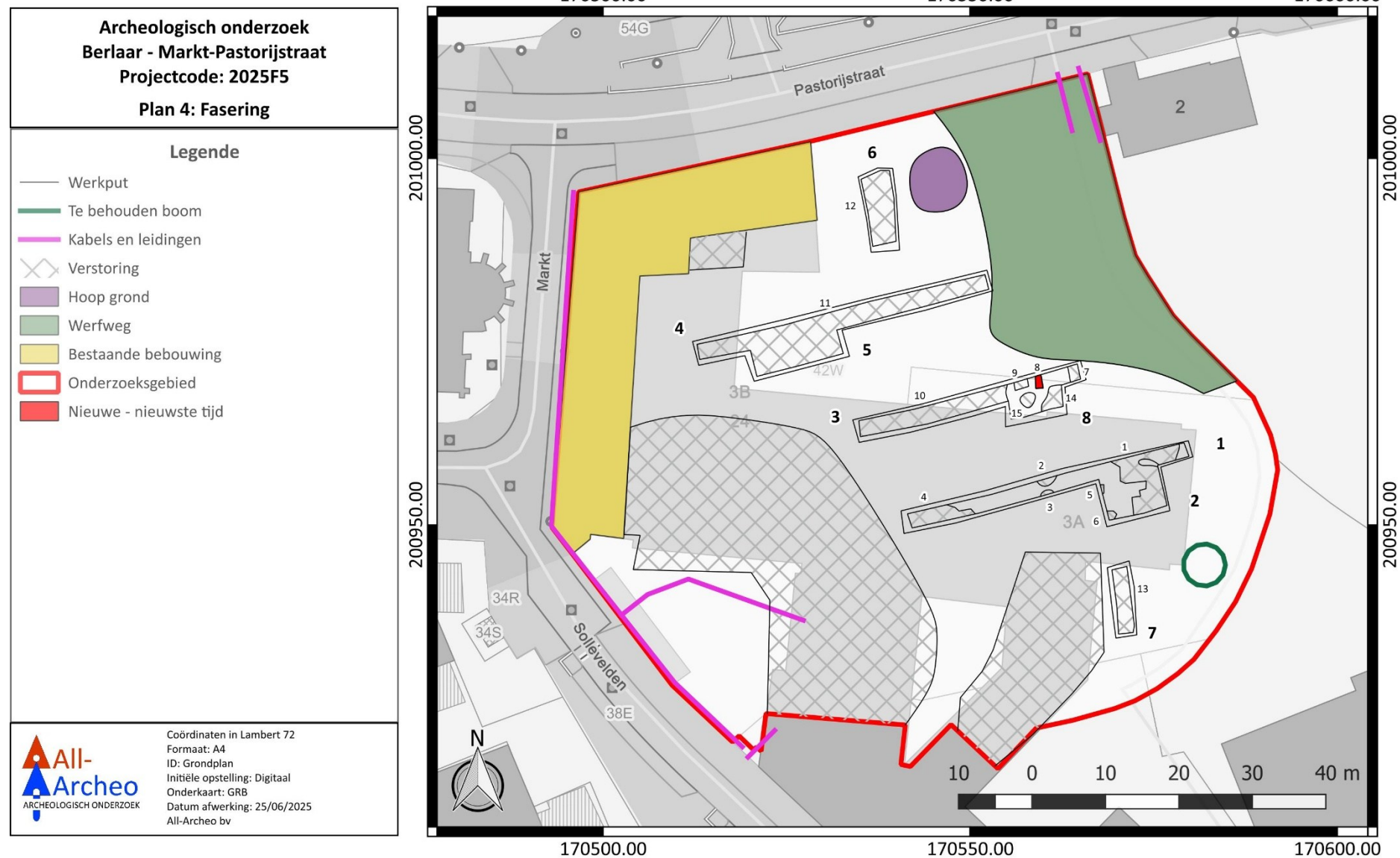
Figuur 19: Verstoring S4

Figuur 20: Verstoringen in WP2

Figuur 21: Verstoringen en kuil S8 in WP8

2.3.7 Assessment van het onderzochte gebied

Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
 - Het relevante archeologische niveau op het terrein bevond zich aan de bovenzijde van de C-horizont. Dit was op een diepte die ligt tussen ca. 7 en 88 cm onder het maaiveldniveau.
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
 - De grondwaterspiegel werd niet aangetroffen tijdens het onderzoek.
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
 - Er blijken geen intacte bodems meer aanwezig op het terrein.
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
 - De oorspronkelijke bodem op het terrein blijkt in de nieuwste tijd ernstig verstoord.
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - De aangetroffen sporen omvatten een kuil en voornamelijk veel verstoringen. We dateren de aangetroffen sporen in de nieuwe tot de nieuwste tijd. Ze komen verspreid over het terrein voor.
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
 - Er blijkt geen sprake van een waardevolle archeologische vindplaats op het terrein. De aangetroffen resten omvatten een kuil en vooral veel verstoringen. Die hebben mogelijk te maken met het nivelleren en bouwrijp maken van het terrein enerzijds en anderzijds met de sloop van de voormalige bebouwing op het terrein.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
 - De bewaringstoestand van de aangetroffen sporen is goed. Dit is een gevolg van hun jonge datering.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
 - Tijdens het onderzoek hebben we geen vondsten ingezameld. We kunnen dan ook geen uitspraken doen over de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur.
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
 - Het ontbreken van een waardevolle archeologische vindplaats op het terrein en de vele verstoringen die we hebben vastgesteld, maken dat de kenniswinst van een eventuele opgraving op het terrein gering zal zijn.
- Zijn er sporen aanwezig die inzicht kunnen verschaffen in het ontstaan en de ontwikkeling van de dorpskern van Berlaar en zijn periferie?
 - Helaas troffen we geen resten aan die inzicht kunnen verschaffen in het ontstaan en de ontwikkeling van de dorpskern van Berlaar en zijn periferie. We vonden geen resten van oudere bebouwing of van ambachtelijke activiteiten. De aangetroffen resten omvatten voornamelijk verstoringen en verder ook nog een kuil.

- Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
 - o Op basis van de geplande werken is behoud in situ niet mogelijk. Omwille van het ontbreken van een waardevolle archeologische vindplaats is behoud in situ of opgraving ook niet aan de orde.
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?
 - o Omwille van het ontbreken van een waardevolle archeologische vindplaats houdt verder archeologisch onderzoek op het terrein een te beperkt potentieel op kennisvermeerdering in.

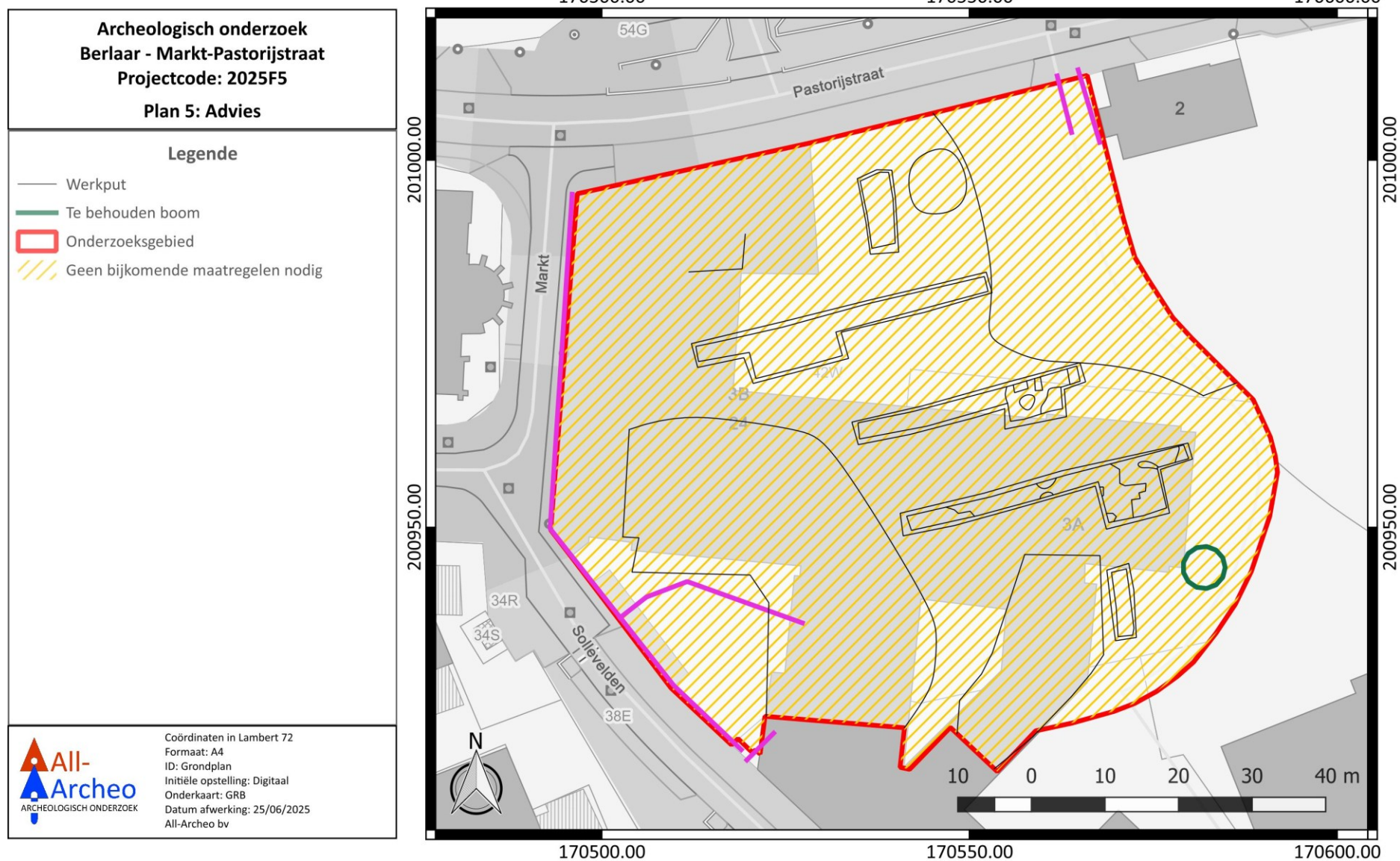
2.3.8 Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefsleuvenonderzoek heeft de informatie uit de reeds uitgevoerde stappen in het vooronderzoek kunnen aanvullen en bijstellen. Het is nu duidelijk dat het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied sterk verstoord is. De aangetroffen verstoringen zijn enerzijds in verband te brengen met de sloop van de voormalige bebouwing op het terrein, maar anderzijds lijkt het terrein voordien ook al afgetopt om het te nivelleren. Een deel van de aangetroffen verstoringen houdt mogelijk verband met het bouwrijp maken van het terrein.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het terrein geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud in situ of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Sommige delen van het terrein waren niet toegankelijk voor onderzoek tijdens het proefsleuvenonderzoek. De aanliggende zones werden wel voldoende onderzocht, waardoor we een globaal beeld van het archeologisch potentieel van het terrein konden verkrijgen.

Het niveau van de C-horizont bleek zich slechts op geringe diepte onder het maaiveldniveau te bevinden. De nog aanwezige bebouwing op het terrein blijkt voorzien van een verluchte ruimte, die een verstoring tot ca. 1,20 m diep heeft veroorzaakt. Omwille daarvan verwachten we dat de kans dat onder de nog aanwezige bebouwing nog relevante archeologische resten aanwezig zijn, eerder klein is. Het gaat dan enkel nog om diep ingezette sporen, waarvan de ruimtelijke context sterk aangetast zal zijn, waardoor het potentieel op kennisvermeerdering nog slechts laag is.

Gezien de aard van de aangetroffen resten is de verwachting dat bijkomend archeologisch onderzoek onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering inhoudt om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

Figuur 23: Overzicht van de nodig geachte maatregelen, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

Bureauonderzoek gaf aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Gezien de ligging van het terrein in de historische kern van Berlaar werden voornamelijk sporen uit de volle middeleeuwen tot de nieuwe tijd verwacht op het terrein. Op basis van de landschappelijke ligging waren oudere resten echter evenmin uit te sluiten. Wel werd het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite slechts laag ingeschat omwille van de vrij grote afstand tot waterlopen, de aanwezige bebouwing en verharding op het terrein en het ontbreken van gekende vondsten van steentijd artefacten in de omgeving. Bodemingrepen die in de nieuwste tijd plaatsgevonden hebben op het terrein, hadden mogelijk een negatieve impact op de bovenzijde van het bodemarchief. De geplande werken op het terrein betekenden een bijkomende bedreiging voor het bodemarchief. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein en de impact van de geplande werken was daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Om de aanwezigheid van relevante archeologische sporen te onderzoeken, was de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Het proefsleuvenonderzoek geeft aan dat op het terrein sporen aanwezig zijn uit de nieuwe tot de nieuwste tijd, met de nadruk op de nieuwste tijd. Een groot deel van het bodemarchief op het terrein blijkt verstoord. De bovenzijde van de C-horizont bevond zich op geringe diepte onder het maaiveld, wat mee de mate van aantasting lijkt te verklaren. Mogelijk werd de topografie op het terrein in het verleden afgetopt, bijvoorbeeld om het terrein bouwrijp te maken voor de oprichting van de inmiddels terug gesloopte bebouwing.

We moeten besluiten dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder onderzoek op het terrein te beperkt is om nuttig te zijn. Het uitgevoerde archeologische vooronderzoek kon voldoende aantonen dat er geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is op het terrein. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Reyns, N./R. Ferket, 2022: *Archeologienota Berlaar – Markt-Pastorijsstraat*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 1441).

4.2 Websites

Cartesius (2025)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2025)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2025)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

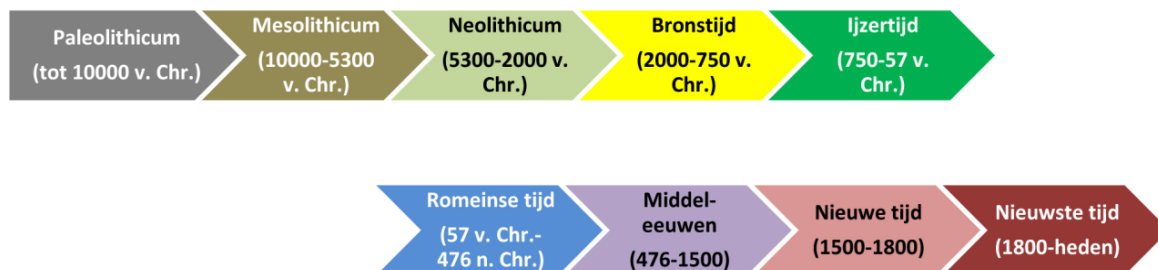
Geopunt Vlaanderen (2025)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2025)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2025)
<https://www.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans-archeologie>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2025F5

Plan-nummer	Onderwerp/type	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
P1	Kadaster	1:1	Digitaal	25/06/2025
P2	Topografische kaart	1:1	Digitaal	25/06/2025
P3	Bouwplan	1:1	Digitaal	25/06/2025
P4	Bouwplan	1:1	Digitaal	25/06/2025
P5	Bouwplan	1:1	Digitaal	25/06/2025
P6	Situering	1:1	Digitaal	25/06/2025
P7	Allesporen	1:1	Digitaal	25/06/2025
P8	Profielen en hoogtes	1:1	Digitaal	25/06/2025
P9	Fasering	1:1	Digitaal	25/06/2025
P10	Advies	1:1	Digitaal	25/06/2025

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2025F5

ID	Type	Werk-put	Sector/vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/einde	Vervaardiging	Datum
F1	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	20/06/2025
F2	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	20/06/2025
F3	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	20/06/2025
F4	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	20/06/2025
F5	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	20/06/2025
F6	Profielfoto	1	/	1	PR1	AB	Digitaal	20/06/2025
F7	Profielfoto	3	/	1	PR3	AB	Digitaal	20/06/2025
F8	Spoorfoto	3	/	1	S8	/	Digitaal	20/06/2025
F9	Spoorfoto	5	/	1	S11	/	Digitaal	20/06/2025
F10	Spoorfoto	1	/	1	S4	/	Digitaal	20/06/2025
F11	Overzichtsfoto	2	/	1	/	/	Digitaal	20/06/2025
F12	Overzichtsfoto	8	/	1	/	/	Digitaal	20/06/2025

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2025F5

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
T1	Profieltekeningen	PR1 AB, PR2 AB, PR3 AB	1:1	Digitaal	25/06/2025

5.5 Dagrappen

Dagrappen proefsleuvenonderzoek: projectcode 2025F5

Het proefsleuvenonderzoek duurde slechts één dag. Er werd geen dagrapport bijgehouden omdat de gegevens die normaliter in een dagrapport opgenomen zouden worden, afleesbaar zijn in het verslag van resultaten.

5.6 Sporenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht D: Donker BEI: Beige BR: Bruin GR: Grijs BL: Blauw
OR: Oranje ZW: Zwart NT: Nieuwe tijd NST: Nieuwste tijd BST: Baksteen

Sporenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2025F5

Spoornr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard: Hom./ Het. Gevl. Gel.	Kleur	Textuur (compactheid/samenstelling)	Inclusies: v/z - w/v - sp/br/brn soort	Bioturbatie G/W/V	Aflijning	Interpretatie	Datering	Spoorassociatie/spoorrelatie: Jonger dan/Ouder dan/Zelfde als	Vondstnrs./ staalnrs.	Opmerkingen	Datum
1	1/2			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	beton, bst, mo, glas	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
2	1			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	beton, bst, mo, glas	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
3	1			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	bst, mo	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
4	1			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	plastic, beton, bst, mo, glas	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
5	2			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	cement, bst, mo	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
6	2			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	bst, mo	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
7	3			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	beton, bst	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
8	3			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	DBR BR	vrij los zand	bst	Geen	Duidelijk	Kuil	NT-NST				20/06/2025
9	3			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	bst	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
10	3			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	cement, glas, bst	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
11	4/5			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	plastic, beton, glas, bst	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
12	6			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	kabel, bst	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
13	7			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	kabel, bst	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
14	8			1	P7	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand	bst	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025
15	8			1	P7	Rond	Heterogeen, gevlekt	GR BR	vrij los zand		Geen	Duidelijk	Verstoring	NST				20/06/2025